Talousvaliokunnan kuuleminen 12.10.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Tero Kuusi, tutkimusjohtaja, ETLA

Suhdannetilanne

- Etla ennustaa Suomen bkt:n kasvavan 3,5 prosenttia tänä vuonna ja 3,0 prosenttia ensi vuonna. Vuoden 2023 talouskasvuksi ennustamme 1,7 prosenttia.
- Kuluvan vuoden työttömyysasteeksi ennustamme 7,8 prosenttia, ensi vuodelle 7,0 prosenttia. Työllisyysaste nousee tänä vuonna 72,1 prosenttiin ja vuoteen 2023 mennessä 73,2 prosenttiin.

➢ **Näkemyksemme talouskasvusta linjassa talousarvioesityksen kanssa, tosin ennustamme jopa hieman VM:n arviota nopeampaa kasvua**

Hallituksen finanssipolitiikka on myötäsyklistä

- Talousarvioesityksessä alijäämän ennustetaan olevan vuonna 2021 3,9 % ja vuonna 2022 vielä 2,4 % bkt:sta. Etlan ennusteessa puolestaan julkistalous on alijäämäinen tänä vuonna, 3,5 % bkt:sta, ja ensi vuonna 2,5 % bkt:sta

  -> Näillä luvuilla julkisen velan bkt-suhde kasvaa koko ennustejakson ajan, kuluvan vuoden 70,4 prosentista 72,4 prosenttiin vuonna 2023. Ennusteemme mukaan julkisen velan bkt-suhde kasvaa aina vuoteen 2025 asti.

  -> Hallituksen toimet eivät ole riittäviä julkisen velan bkt-suhteen vakauttamiseksi.

  -> **Suunniteltu finanssipolitiikka on myötäsyklistä**. Suhdannetilanne edellyttäisi vuodesta 2022 eteenpäin voimakkaammin vastasyklistä finanssipolitiikkaa, jotta valtiolla olisi varaa elvytykseen seuraavan kriisin tullessa vastaan.

Lisää rakenteellisia toimia tarvitaan

- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2021) raportoi kesäkuun finanssipoliittisessa tarkastuksessaan, että tehtyjen päätösten seurauksena työllisyys paranee reilulla 30 000:lla, kun hallituksen toimet lasketaan valtiovarainministeriön menetelmillä ja huomioon otetaan myös työllisyyttä heikentävä perusturvan korotus ja aktiivimallin purkaminen.
- Kun lisäksi hallituksen työllisyystoimet ovat pääosin julkisia menoja lisääviä, kuten työvoimapalvelujen resurssien kasvatus, työllisyyspäätökset parantavat julkista taloutta arviolta 0–400 miljoonaa euroa.

  -> Arviohaarukan puoliväli on alle 10 % hallituksen 2–2,5 miljardin euron julkistaloutta parantavasta tavoitteesta. Kun tähän lisätään tuoreen budjettiesityksen päätökset, tavoitteesta lienee kasassa korkeintaan viidennes.

  -> **Lisää rakenteellisia toimia tarvitaan.**

Menokehystä ei olisi saanut nostaa ja EU:n finanssipoliittiset säännöt on uudistettava

- Valtiontalouden kehysmenettelyllä pyritään hillitsemään julkisten menojen kasvua. Marinin hallituksen kesken hallituskauden kasvattama menokehys uhkaa vakavasti menettelyn uskottavuutta.
- EU-sääntöjen kokonaisvaltainen uudelleenarviointi on tarpeen, sillä sääntöjen kehitystyö on sekä poliittisista että teknisistä syistä ajautunut umpikujaan. Sääntöjen tulisi olla riittävän yksinkertaisia, jotta niiden noudattamista voidaan helposti seurata.
- Ehdotamme, että uusissa säännöissä nostettaisiin pitkän aikavälin velkakestävyystavoite selkeämmin esiin ja toteutettaisiin sen valvonta tehokkaammilla lyhyen aikavälin mittareilla, erityisesti menosäännöllä. Samalla menosääntöä tulisi muokata entistä vastasylkisemmäksi ja korvata rakenteellinen alijäämä finanssipolitiikan operatiivisena mittarina.
    - Yhteisvastuuseen kriisien aikana pitäisi liittää tiukka ehdollisuus siitä, että nousukausilla finanssipolitiikan on oltava uudistetun sääntökehikon mukaista.